

Riktlinje för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Riktlinje för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd
Gäller för: IFO, individ och familjeomsorgen
Gäller fr. o. m: 2024-03-15
Gäller t.o.m: 2025-12-31
Fastställd av: Kommunstyrelsen § 69/2024
Fastställd: 2024-03-12
Diarienummer: KS 2024/254

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Mikael Sjöberg, myndighetschef, IFO
Handläggare: Dennis Beykirch enhetschef, IFO
Martin Jeppsson, verksamhetsutvecklare IFO

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: Kommunstyrelsen § 162/2017
Upphäver: Riktlinje för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd, 2022-01-01

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
Tierps kommuns vision	5
Bakgrund	5
Utgångspunkter och förutsättningar	5
Socialtjänstlagen	7
Kommunens övriga styrdokument	8
Felaktiga utbetalningar (FUT)	9
Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar	9
Sekretess	9
Syfte	10
2. Handlägningsprocessen – utredning, genomförande-plan och uppföljning	10
Ansökan – inleder utredning	10
Utredning	11
Vägar till självförsörjning – genomförandeplaner och insatser	11
Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd	12
3. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd	14
Arbetslösa	14
Personer som har sagt upp sig	14
Att stå till arbetsmarknadens förfogande	14
Företagare eller personer med fria yrken	17
Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård	17
Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten	19
Ungdomar under 18 år som bor i stöd- eller träningsboende	19
Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom	20
Personer med sociala och medicinska problem	20
Personer med äldreförsörjningsstöd eller pension	21
Studering	21
Utländska medborgare	24
4. Försörjningsstöd	28
Riksnorm	28
Poster som ingår i normen	28
Försörjningsstöd till övriga kostnader	30
Ekonomiskt bistånd vid utlandsvistelse	36

Ekonomiskt bistånd vid vistelse på institution	36
Nödprövning och akut bistånd.....	37
Övrigt reducerat försörjningsstöd	39
Löpande beslut.....	39
5. Bistånd till livsföring i övrigt.....	41
6. Inkomster som ej beaktas vid bedömning om rätten till ekonomiskt bistånd.....	52

1. Inledning

I Tierps kommuns riktlinje för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd får du som medborgare kunskap om dina rättigheter samt de villkor som ställs vid en ansökan om försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Det är framför allt IFO Vuxen som handlägger försörjningsstödsansökningar men även IFO Barn och ungdom kan utreda behov i de ärenden då enskilda ungdomar i de övre tonåren kan behöva försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd under livet.

Tierps kommuns vision

Tierps kommun är en grön och harmonisk oas för hela livet. Här förenas landsbygdens lugn med närheten till storstadens puls. Vi använder kraften ur vår historia och med engagemang och företagsamhet går vi gemensamt tryggt in i framtiden. Inom området för Livsarenan är visionen att Tierp ska vara en kommun att räkna med, människor som lever och verkar här ska känna stolthet, bry sig om varandra, vara trygga och delaktiga i samhällets utveckling.

Med genomtänkt prioritering, bra utredningar och en kreativ och flexibel organisation ska vi snabbt finna de individuella lösningar som långsiktigt leder till ekonomisk egenförsörjning och skapar en trygg uppväxtmiljö för Tierps kommuns barn och ungdomar.

Bakgrund

Den som inte kan försörja sig eller sin familj kan ansöka om försörjningsstöd. Stödet är individuellt behovsprövat och följer riksnormen i Sverige. Varje enskilt beslut om ekonomiskt bistånd bygger på en individuell bedömning och en personlig kontakt med en handläggare. Tierps kommuns riktlinje för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd grundar sig på socialtjänstlagen SoL och ligger till grund för den individuella bedömningen.

Utgångspunkter och förutsättningar

Kommunens riktlinje utgår från socialtjänstlagen (SoL) och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Det är kommunernas socialnämnder som ansvarar för handläggningen och i Tierps kommun utförs uppgifterna inom socialtjänsten av Kommunstyrelsen. I dokumentet används fortsättningsvis begreppet socialtjänsten som sammanfattning för dessa utskott.

Socialtjänstens huvudsakliga uppgift är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. I utredningsarbetet inom ekonomiskt bistånd ingår både en ekonomisk utredning och en utredning av hela livssituationen. I arbetet med försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd använder socialtjänsten i Tierp denna riktlinje, samt socialtjänstens handlägningsrutiner.

Det ekonomiska biståndet är menat som ett tillfälligt försörjningsstöd som ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå och möjliggöra personlig utveckling. Hänsyn tas till allmän standardutveckling i samhället, det vill säga till vad en låginkomsttagare normalt kan kosta på sig.

Bidraget får inte verka passiviserande utan ska ha en förebyggande och rehabiliterande inriktning. I det rehabiliterande arbetet är socialtjänsten skyldig att samverka med andra aktörer i syfte att ge personer med sådana behov tillgång till en samordnad och arbetsinriktad rehabilitering anpassad efter deras behov.

Rätt till ekonomiskt bistånd kan föreligga om den enskilde saknar medel till sin försörjning och livsföring i övrigt, under förutsättning att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Myndighetsutövningen inom det sociala området innehåller såväl stödjande som kontrollerande inslag. Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Kommunstyrelsen anser att stödjande insatser ger bättre långsiktiga resultat. Den som har goda personliga resurser förutsätts inte behöva försörjningsstöd under längre tid. Övriga ska få det stöd som krävs för att inte behöva vara beroende av försörjningsstöd under längre tid.

Riktlinjen tar sin utgångspunkt i tanken att de flesta människor har kraft och vilja att förändra sina liv, så att de kan bli självförsörjande, samt att människor som känner motivation och är delaktiga i planeringen uppnår bättre resultat. Arbetssökanden eller deltidsarbetande ska ges kvalificerat råd och stöd för att undanröja försörjningshindret. Budgetrådgivning är ett viktigt inslag i stödet till den enskilde.

Socialtjänsten får inte vara kravlös utan rimliga krav ska ställas utifrån den enskildes situation. Utgångspunkten är tanken om att människor i regel har betydande resurser även då det många gånger finns svårigheter i livet av olika slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetssökanden ska skälen vara allvarliga och omfattande. Sådana skäl är exempelvis ett allvarligt missbruk och svår psykisk ohälsa. Den enskilde ska då istället medverka till planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet. I övrigt är det arbetslinjen som är den bärande värderingen i riktlinjen.

Socialtjänstens arbete regleras i huvudsak av socialtjänstlagen (SoL), förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL). Ytterligare gäller för socialtjänstens verksamhet av en rad andra lagar som bidragsbrottslagen (BidrL), lagen om underrättelseskyldighet, äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, föräldrabalken (FB), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, förordning om ersättning till vissa nyanlända invandrare, förordning om statlig ersättning för insatser till vissa utlänningar, hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialför säkringsbalken (SFB) m.fl.

Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar. Ny lagstiftning och rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men måste fortlöpande beaktas. Klienter som får avslag uppmanas att överklaga till förvaltningsdomstol för att tydliggöra rättsläget.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är utöver lagstiftningen styrande och vägledande för arbetet.

Socialtjänstlagen

Mål och principer

Socialtjänstens mål och lagens intention regleras i portalparagrafen (1 kap. 1 § SoL). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Inriktningen för arbetet ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänsten ska inte ta över den enskildes ansvar. Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande i kontakten med den enskilde.

Socialtjänstens verksamhet ska präglas av helhetssyn och kontinuitet. Detta innebär bland annat att den enskildes sociala situation och de problem som personen upplever ska ses i förhållande till hela den sociala miljön. Hänsyn ska inte bara tas till familjen utan även den enskildes situation när det gäller arbete, bostad och fritidsaktiviteter. Socialtjänsten ska sträva efter att finna en samlad lösning på de sociala svårigheterna i den enskildes situation.

God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (3 kap. 3 § SoL). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger exempel på vad som menas med god kvalitet:

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt.
- Att den enskilde får tillräcklig information så att den kan ta till vara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättssäkerhet garanteras.
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde.
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser.
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten.

Rätten till bistånd – 4 kap 1 § socialtjänstlagen

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning i det akuta skedet. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att utnyttja alla de möjligheter som finns för att själv klara sin försörjning innan rätten till bistånd träder in. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Insatserna för den enskilde ska inte bara avhjälpa det aktuella behovet utan även underlätta för den enskilde att själv klara sin försörjning i framtiden.

Kommunens övriga styrdokument

Arbetet påverkas även av kommunens övriga riktlinjer och styrdokument.

Lex Sarah

Den 1 juli 2011 infördes nya bestämmelser om lex Sarah i socialtjänstlagen. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att personer som behöver insatser från socialtjänsten får insatser av god kvalitet. Bestämmelserna innebär:

- Skyldighet för anställda att medverka till god kvalitet.
- Rapporteringsskyldighet av missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden.
- Anmälningsskyldighet till Socialstyrelsen vid allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden.

Barnperspektiv

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. När beslut rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsyn till barnens bästa kräver och i ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen alltid övervägas innan beslut fattas. Berörd förälder ska göras delaktig i analysen av barnets bästa kopplat till beslutet. I synnerhet vid avslagsbeslut måste det tydligt dokumenteras hur detta övervägande har skett och vilka ställningstaganden som gjorts. Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

I samband med att en barnkonsekvensanalys görs är det viktigt att väga in att forskningsresultat har visat att en stark positiv faktor för barnen är om föräldrarna får ett arbete och en fast inkomst.

Våld i nära relationer

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att alla som utsätts för brott och deras närstående får stöd och hjälp. I 5 kap. 11 § SoL förtydligas att socialtjänsten särskilt ska beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående och att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna kan vara i behov av stöd och hjälp. Socialtjänsten ansvarar också för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i biståndshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat hot och våld. Ibland kan socialtjänsten vara den myndighet som kommer allra längst in i en sluten familjegemenskap. Viktigt i dessa ärenden är att våga se, våga fråga och våga agera. Samarbetet med IFO Barn och ungdom är också särskilt viktigt i dessa situationer.

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis placering i skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte.

Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den sökande själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hans eller hennes ekonomiska behov.

I det akuta skedet är dock skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes egna ekonomiska förutsättningar. Att hänvisa till sambos/partners/maka/makes försörjningsskyldighet är olämpligt.

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd utgörs samhörigheten i verksamhetssystemet av hushållet, det vill säga båda vuxna i ett par, men i samband med familjevåld är det lämpligt att istället lägga upp separata personakter.

Annan utsatthet

Även sökanden som befinner sig i annan utsatthet exempelvis, prostitution eller människohandel behöver särskilt uppmärksammas. Socialtjänsten måste ha grundläggande kunskaper i sådana frågor och det är viktigt med lyhördhet och att våga ställa frågor. Även i dessa fall kan det finnas en hotbild att ta hänsyn till vid handläggning och bedömning.

Felaktiga utbetalningar (FUT)

Fel ska så långt möjligt förebyggas genom noggrannhet i handläggningen. Om fel ändå uppstår är målsättningen att kommunen ska få tillbaka de felaktigt utbetalda pengarna och förhindra att bistånd fortsatt betalas ut på felaktiga grunder. Alla handläggare har skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i alla ärenden och indikera att en FUT-utredning ska inledas, samt medverka till att uppgifter som behövs för FUT-utredningen blir kända.

Finns det misstanke om brott ska polisanmälan göras enligt 6 § BidrL. Kommunen får inte avstå från att göra polisanmälan för att personen har återbetalat det felaktigt utbetalda beloppet. FUT-utredningen ska bedrivas åtskild från eventuell parallell biståndsutredning och alltid göras av annan handläggare.

Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar

För att underlätta arbetet bör det finnas en logisk och enhetlig gemensam ordning för förvaring av olika handlingar i personakten. Handläggare i ett ärende kan också växla över tid. Det ska gå snabbt och enkelt att hitta relevanta dokument i personakten. Upplägget ska även underlätta aktvård och gallring. Inkomna handlingar ska som regel inte rensas. Dubletter, journalanteckningar eller andra dokument som återfinns i original i databasen kan rensas men däremot inte dokument som kräver underskrift för att bli original. Se kommunens dokumenthanteringsplan för detaljer kring hur dokument inom IFO hanteras.

Sekretess

Bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten finns i offentlighets- och sekretesslagen. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (1 kap. 26 § OSL).

Undantag från sekretessen kan göras när det finns ett samtycke från den enskilde. Det finns även undantag som regleras i lag. Inför utlämnande av sekretessbelagda uppgifterska en sekretessprövning alltid göras.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att medborgaren ska få en tydlig bild av vilka rättigheter man har samt kunna se vilka villkor som Tierps kommun ställer vid en ansökan om försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd.

Syftet med riktlinjen är därmed rättssäkerhet och likabehandling. Det gäller så väl bidragsnivå, förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd som vilka insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Utifrån socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjen stöd och vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd i Tierps kommun.

Riktlinjen anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt Socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om sakliga skäl föreligger motiverar detta avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs som har rätt till bistånd ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att i denna riktlinje beskriva alla olika sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. Ytterligare vägledning bör hämtas från rättsfall samt socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter.

I arbetet med utredning av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd har handläggare regelbunden handledning av chef samt möjlighet att lägga fram ärendet vid en så kallad ärendedragning för att få andra handläggares synpunkter på hur ärendet ska handläggas.

2. Handläggningsprocessen – utredning, genomförandeplan och uppföljning

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag:

- Stödja människor i att finna vägar till självförsörjning.
- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

Ansökan – inleder utredning

Utgångspunkten för utredningen är ansökningsblanketten, som ska vara fullständigt ifylld. En ofullständigt ifylld ansökningsblankett får inte utgöra underlag för utbetalning av bistånd. För tillfället går det inte att söka försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd via e-tjänst på nätet men utvecklingsarbete pågår i frågan.

När en ansökan om ekonomiskt bistånd inkommer ska socialtjänsten alltid utan dröjsmål inleda en utredning. Socialtjänsten har inte rätt att neka till att ta emot ansökningar.

Till besöket skall den enskilde medverka själv genom att ta med handlingar som är nödvändiga för en genomgång av den ekonomiska situationen. När rätten till bistånd är utredd fattas ett beslut som alltid ska vara motiverat och skriftligt. Beslut delges den sökande skriftligt där det också framgår hur beslutet kan överklagas. Den enskilde som är i behov av stöd för att överklaga kan erhålla den hjälpen av sin handläggare. Eventuella misstänkta bedrägerier polisanmäls.

Utredning

Begreppet utredning gäller för all verksamhet som behövs för att göra det möjligt för en myndighet att fatta beslut eller lämna begärt yttrande i ett ärende. Utredning används också som ett sammanfattande begrepp för den slutliga dokumentation som själva utredandet utmynnar i. Syftet är att ge beslutsfattaren ett tillförlitligt beslutsunderlag för valet av bistånd.

Vägar till självförsörjning – genomförandeplaner och insatser

Utredning av behovet av stöd för att finna vägar till självförsörjning

Grundutredningens primära fokus är att undersöka vad den enskilde behöver göra för att bli självförsörjande och vilket stöd socialtjänsten bör erbjuda. Utredningen ska beskriva det aktuella försörjningshindret, den enskildes resurser, på vilka områden det föreligger stödbehov och hur detta ska tillgodoses.

Stöd till självförsörjning

De allra flesta som har behov av ekonomiskt bistånd saknar arbete. Många av dessa är arbetsföra och oförhindrade att börja arbeta direkt. Den som sökt arbete på ett strukturerat sätt under en tid utan att få ett arbete ska erbjudas insatser för att öka den enskildes möjligheter att få arbete. Arbetslinjen ska gälla. Enskilda ska kunna försörja sig genom arbete och vid behov stöttas för att klara detta. Arbetslinjen innebär att individens förmågor snarare än oförmågor sätts i fokus.

Utgångspunkten är att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom aktiva, individuellt anpassade insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar. I denna process bistår kommunens arbetsmarknadsenhet enskilda som saknar arbete. Enskilda kan inte välja att leva på ekonomiskt bistånd framför att ta ett arbete. Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning.

Den sökande ska erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar. Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga.

Vid arbetsträning inom exempelvis barn- och äldreomsorg ska det göras en bedömning av om arbetsträningen är lämplig också utifrån kvalitetskraven i verksamheten.

De insatser som ska erbjudas är beroende av vilket hinder för självförsörjning den enskilde har. Förutsättningar ska skapas för den enskildes inflytande och delaktighet i planeringen där fokus ska ligga på att undanröja försörjningshindret och på den snabbaste vägen till egen försörjning.

Detta innebär att individen kan få välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Det är viktigt att familjer som är nyanlända till Sverige och Tierps kommun snabbt skaffar sig egen försörjning då forskning har visat att barn i familjer med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar i sina liv än barn i biståndsmottagande familjer. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det särskilt viktigt att kvinnor erbjuds stöd och insatser i lika stor utsträckning som män.

Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Huvudprincipen är att bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i 107 kap. 5 § SFB och 9 kap. 1 och 2 §§ SoL.

Återbetalning från privatpersoner

Socialtjänsten kan enligt socialtjänstlagen kräva tillbaka ekonomiskt bistånd som betalats ut till privatpersoner:

- Om utbetalningen visat sig vara felaktig. (9 kap. 1 § SoL)
- När det handlar om pengar som betalats ut som förskott på en förmån, om den enskilde är indragen i en arbetskonflikt, eller om den enskilde inte kan förfoga över sina inkomster eller tillgångar. (9 kap. 2 § SoL)
- Om det finns en överenskommelse om återbetalning. (9 kap. 2 §, andra stycket, SoL).

Överenskommelser om återbetalning kan bli aktuella för utbetalningar av ekonomiskt bistånd som en person egentligen inte har rätt till, men beviljats i väntan på att till exempel sälja en tillgång och frigöra pengar. En förutsättning för återkrav är att man vet att inkomsten kommer och att biståndsmottagaren bedöms kunna betala tillbaka pengarna utan att hamna i ekonomiska svårigheter.

Återbetalning från Försäkringskassan

Socialtjänsten kan få tillbaka pengar från Försäkringskassan när Försäkringskassan beviljar och betalar ut en förmån retroaktivt. Detta gäller när socialtjänsten betalat ut bistånd för försörjningen för samma period (107 kap. 5 § Socialförsäkringsbalken).

Ekonomiskt bistånd

3. Olika gruppers förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

Arbetslösa

Den som är arbetssökande och söker ekonomiskt bistånd ska erbjudas stöd i sitt arbetssökande genom strukturerade insatser för att öka den sökandes möjligheter att få en anställning. De insatser som ges ska alltid föregås av en individuell bedömning av personens behov och förmåga.

En utredning för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning ska göras. Utifrån denna görs en planering tillsammans med den enskilde och en tidsbegränsad genomförandeplan ska upprättas. I arbetet ska stöd- och motivationssamtal ingå, liksom även en skyldighet för den arbetslöse att redovisa sitt arbetssökande. Genomförandeplanen ska regelbundet följas upp och revideras, eventuella korrigeringar ska göras i samband med utvärderingen.

Kraven på en arbetslös biståndssökande kan ingå som ett led i prövningen antingen jämlikt 4 kap. 1 § SoL eller 4 kap. 4-5 §§ SoL. Det är viktigt att det i utredning och beslut anges vilka lagrum som tillämpas.

Socialtjänsten bör uppmana till och underlätta för flytt till arbete. Med utgångspunkt i barnets bästa och utifrån kunskapen om att barn med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar i sina liv än barn i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd, kan det vara motiverat att även barnfamiljer flyttar för att föräldrarna långsiktigt ska kunna försörja sig genom arbete. Arbetets varaktighet och omfattning måste övervägas, liksom konsekvenserna av en flytt för övriga familjemedlemmar.

Personer som har sagt upp sig

Om den sökande blivit arbetslös på grund av att denne sagt upp sig på egen begäran är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som uppsägningen medför. Om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar att denne har haft synnerliga skäl att säga upp sig ska denne uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

För personer som har sagt upp sig på egen begäran men inte har rätt till arbetslöshetsersättning gäller motsvarande princip, dvs. om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till ekonomiskt bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning skulle ha inträtt om denne hade omfattats av sådan ersättning.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande

Socialtjänsten kan som huvudregel kräva att en arbetssökande person står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och söker arbete aktivt. Detta innebär att vara inskriven på Arbetsförmedlingen, söka arbete inom pendlingsavstånd från Tierps kommun till hela landet och tacka ja till varje arbete som anvisas som han eller hon anses kunna klara av.

Grundprincipen är att den sökande ska göra allt vadden kan för att bli självförsörjande.

På den som arbetar deltid kan krav ställas på heltidsarbete, om det är möjligt att få.

Ett arbete är enligt 11 § lagen om arbetslöshetsförsäkring lämpligt om:

- Skälig hänsyn tagits till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden.
- Anställningsförmånerna är enligt kollektivavtal eller om sådant inte finns, i vart fall är skälig i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga uppgifter får vid jämförbara företag och föreskrifter om förebyggande av ohälsa och olycksfall följs.
- Arbetet inte hänför sig till arbetsplats där det råder arbetskonflikt till följd av stridsåtgärder.

För att ha rätt till bistånd förutsätts den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande. I rätten till bistånd ingår också att delta i kompetenshöjande insatser, exempelvis arbetsmarknadsutbildning, praktik, arbetsrehabiliterande åtgärder eller annan kompetenshöjande verksamhet för att höja sin kompetens och förbättra sina möjligheter att få ett arbete. Även grundutbildning i svenska och arbetssökarverksamheter räknas hit. För all arbetsträning och praktik som sker med stöd av 4 kap. 1 och 4 §§ SoL ska samverkan ske med Arbetsförmedlingen så att deras kompetens tas tillvara i bedömning om vad som är lämplig utformning. Studier i svenska språket är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav på motprestationer ska ställas som för arbetssökanden i övrigt enligt ovan, och den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

Sökanden som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande

Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven på att stå till arbetsmarknadens förfogande, exempelvis genom att inte söka arbete eller vägra delta i exempelvis arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet inom Tierps kommuns arbetsmarknadsenhet, påverkar detta rätten till bistånd för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl.

Vid frånvaro på grund av sjukdom mer än sju kalenderdagar ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. Efter sex tillfällen med korttidsfrånvaro eller efter fyra veckors sjukskrivning ska socialsekreteraren påbörja rehabiliteringsarbete i samverkan med den berörda och de aktörer inom rehabiliteringsområdet som anses nödvändiga. På motsvarande sätt ska sjukdom styrkas vid frånvaro för vård av sjukt barn. Skriftlig dokumentation ska alltid uppvisas beträffande besök hos läkare eller myndighet som hindrar deltagande i arbetssökarverksamhet.

Ordinarie förskolas eventuella semesterstängning utgör inget hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom föräldrarna alltid erbjuds alternativ barnomsorgsplats.

Beträffande ledighet från arbetssökarverksamhet eller praktik i samband med helgdagar är det de av riksdagen beslutade helgdagarna som gäller. Vid praktik med obekvämarbetstid följs arbetsplatsens norm för ledighet.

Arbetslösa med otillräcklig A-kassa/Alfa-kassa

Den som har ersättning från A-kassa eller Alfa-kassa riskerar att förlora denna om de deltar i kommunal aktivering. Olika regler gäller beroende på vilken kassa som avses. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin kassa, vilket ska styrkas med ett intyg, för att kunna delta i av kommunen anordnad verksamhet. Konsekvensen av att annars ställa krav på att denna grupp ska delta i aktiviteter är att behovet av bistånd kan öka.

Arbetslösa med otillräcklig föräldrapenning

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Så snart det är praktiskt möjligt ska den hemmavarande föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att så snart barnomsorgsplats erbjuds ska den accepteras. För tid efter att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Lagen om föräldraledighet reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Barnomsorg kan också lösas på andra sätt, exempelvis genom vänner, släkt och familj.

Unga arbetslösa

I 4 kap. 4 § SoL finns möjligheter att ställa andra krav på i första hand yngre personer, under 25 år, som får ekonomiskt bistånd och som inte fått fäste på arbetsmarknaden. Den utvidgade möjligheten gäller även personer som fyllt 25 år men som är i de närmaste åren därefter och av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser. Särskilda skäl är exempelvis sociala och medicinska svårigheter. Bestämmelsen gäller endast de som är mer långvarigt arbetssökanden och som inte kan få lämplig arbetsmarknadsåtgärd och som inte heller bedöms kunna få någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom rimlig tid. Långvarig arbetslöshet kan leda till sådana problem att det utifrån individuella omständigheter bedöms innebära särskilda skäl för insatser.

Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande åtgärder ska vara att förhindra passivisering i ett långvarigt biståndsberoende. Deltagandet ska vara ett led i en medveten strategi att närma sig arbetsmarknaden och krav på en viss aktivitet ska föregås av individuell bedömning av behov och förmåga. Insatsen ska vara tidsbegränsad och dokumenteras i en genomförandeplan.

Kraven och den kompetenshöjande insatsen ska vara tidsbegränsad och utformas i samråd med den unge och Arbetsförmedlingen. Beslut enligt 4 kap. 4 § SoL går inte att överklaga med förvaltningsbesvär. Om den unge utan godtagbart skäl avböjer eller uteblir från verksamheten kan biståndet avslås eller nedsättas enligt 4 kap. 5 § SoL. Beslut enligt 5 § går att överklaga med förvaltningsbesvär.

Om kommunen har avtal med staten om övertagande av ansvaret för unga arbetssökanden upp t.o.m. 24 år, gäller avtalet eller avtalen tillsammans med särskild lagstiftning. Finns inte avtal med staten gäller reglerna i 4 kap. 4 och 5 §§ SoL.

Företagare eller personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas generellt inte till den som är egen företagare. Företagare konkurrerar med andra näringsidkare och om bistånd beviljas skulle det leda till att den näringsidkare som inte behövde ta ut lön skulle få en otillbörlig konkurrensfördel. En person som har företag eller uppdrag i företag ska alltid eventuella inkomster och tillgångar i företaget utredas.

Om en person bedriver eget företag och ansöker om ekonomiskt bistånd kan socialtjänsten hänvisa personen att ta ut avtalsenlig lön eller ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. I varje enskilt fall behöver individuell prövning göras. I detta ingår att bedöma vilket resultatet blir för den enskilda om bistånd beviljas eller inte. För ytterligare vägledning se RÅ 2000 ref 37.

Undantag kan göras om:

- Behovet av bistånd är högst tre månader, därefter ger företaget åter inkomster.
- Företagaren uppbär eller har uppburit aktivitetsstöd ("starta eget bidrag") från Arbetsförmedlingen under sex månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom tre månader.
- Verksamheten i företaget ger viss inkomst och den sökande bedöms inte ha möjlighet att kunna få ett arbete på den ordinarie lönearbetsmarknaden inom överskådlig tid.

Aktiebolag kan representera en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag eller enskilda firmor. En del enskilda firmor representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall ska den sökande avregistrera firman hos Bolagsverket och Skatteverket. Det är svårt att kontrollera inkomster som en enskild kan ha via sitt företag, därför kontrolleras i första hand om han eller hon har ett företag eller ett funktionärsuppdrag/styrelseuppdrag i ett företag/förening. En person som har funktionärsuppdrag uppbär i regel någon form av ersättning för sitt engagemang i företaget. Kontroll gällande om den enskilde innehar F-skattsedel, är registrerad för moms eller har ett företag bör ske. Kontakta Skatteverket eller Bolagsverket om det finns oklarheter gällande företaget.

Sökande med fria yrken såsom exempelvis konstnärer, författare, artister, och frilansarbetare har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel eller deltidsarbetslösa och samma krav på motprestationer ska ställas.

Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

För personer inskrivna inom Kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad gäller i vissa fall särskilda regler som beskrivs nedan. Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från Kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar.

Personer som dömts till fängelsestraff ska själva ta reda på om de har möjlighet att omgående påbörja verkställigheten. I så fall ska detta ske. Vid ansökan om bistånd i avvaktan fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos Kriminalvården.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger enligt 4 kap 1 § SoL ansvaret för bistånd på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 16 kap. 2 § SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara cirka en månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård kan ha kvar rätten till vissa ersättningar från Försäkringskassan vilket bör utredas innan bistånd beviljas.

Hyreskostnad

Häktade har rätt till bistånd från socialtjänsten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.

Personer dömda till kriminalvård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vägledande ska vara den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hela eller del av hyran, samt rehabiliteringsaspekten.

Vid vårdtid på högst sex månader kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. Om den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om rätten att hyra kvarstår efter frigivning.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre.

Vid vårdtid som överstiger sex månader ska den sökande försöka få sin lägenhet uthyrd i andra hand då bostad efter frigivning ofta är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Den sökande bör även uppmanas att undersöka möjligheten att få ett "tillgodohavande" hos hyresvärden eller bostadsförmedlingen. Under tid sökanden försöker ordna lägenhetsfrågan kan bistånd till hyran beviljas.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll – "fotboja"

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i förberedelserna för frigivning, s.k. intensivövervakning, IÖV-utsluss.

Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom Kriminalvården.

Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, som avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Vid intensivövervakning, IÖV-utsluss, är personen fortfarande inskriven i anstalt och har inte rätt till försörjningsstöd, utan reglerna för inskrivna inom Kriminalvården gäller.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där Kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter två tredjedelar av det alternativa fängelsestraffet.

Vid behandling på institution står Kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädustrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar Kriminalvården enbart den behandling och de kontroller som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av försörjningsstöd ska prövas av socialtjänsten. Kontraktsvård är en påföljd och om klienten avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom Kriminalvården.

Samhällstjänst

Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömda kan behålla sitt ordinarie arbete, studera eller vara aktivt arbetssökande. Att en biståndssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka socialtjänstens krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid, och till exempel delta i praktik.

Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling som en insats med stöd av socialtjänstlagen är berättigade till bistånd på samma villkor som andra. Försörjningsstödet ska dock reduceras för kostnader den sökande inte har under vårdperioden.

Reskostnader

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, till exempel för informationsamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare, ska betalas ur socialtjänstens konto för vårdkostnader. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, till exempel resor till läkare eller tandläkare.

Ungdomar under 18 år som bor i stöd- eller träningsboende

Barn under 18 år som inte kan bo hemma utan måste erhålla boende genom socialtjänstens försorg utanför hemmet ska ha ett placeringsbeslut där även omsorgen om barnet tillgodoses genom placeringen. Barnets boende och omsorg tillgodoses i dessa fall annars av vårdnadshavaren.

Kostnaderna för uppehållet ska då täckas av vårdkostnaden och inte genom försörjningsstöd. Detta regleras främst ikommunens ramavtal och upphandlingar för stödboende och HVB, samt i andra avtal med enskilda vårdgivare på området.

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

För att arbetsoförmåga vid sjukdom ska godkännas ska en person ha ett relevant läkarutlåtande och/eller -intyg som styrker oförmåga att arbeta eller delta i insatser, helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Arbetssökanden som är sjuka ska erbjudas rehabiliterande insatser, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt. Om Försäkringskassan gör bedömningen att personen har arbetsförmåga, men däremot inte personens läkare skall Försäkringskassans bedömning gälla för socialtjänsten.

För att vara berättigad till bistånd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetssökanden som är deltidssjukskrivna ska delta i arbetsökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning. Varje läkarintyg bedöms individuellt av socialtjänsten.

Sjukersättning eller aktivitetsersättning

Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer arbetsförmågan inte kommer att återfås inom all överskådlig framtid kan ansökan om sjukersättning göras. Om den sökande är under 30 år kan ansökan om aktivitetsersättning göras om arbetsförmågan bedöms vara nedsatt minst ett år.

Försäkringskassan kan byta ut personens sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning när de bedömer att arbetsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel. För att få sjukersättning krävs att arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt, det vill säga för all överskådlig framtid. För att en person (19-29 år) ska få aktivitetsersättning gäller att arbetsförmågan ska vara nedsatt under minst ett år på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan.

Personer med sociala och medicinska problem

Människor har i regel betydande resurser även i de fall där det kan finnas svårigheter. För att socialtjänsten ska ställa lägre krav än de som ställs på arbetslösa enligt ovan, ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är allvarligt missbruk eller svår psykisk ohälsa. Personer med denna typ av problematik har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från Regionen.

För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om krav kan inte användas på samma sätt för sökanden som har allvarliga missbruksproblem. Om en sökande med denna typ av problematik inte medverkar, helt eller i stor utsträckning, i socialtjänstens arbete för att utarbeta en genomförandeplan eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet.

Socialtjänsten kan dock inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att ha rätt till bistånd. Däremot kan krav ställas på att sökanden som visserligen har pågående missbruk men som inte visar att de av medicinska skäl är arbetsförmögna, deltar i arbetssökarverksamhet som förutsättning för rätt till bistånd.

Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap. 4 § SoL kan tillämpas på personer med lindrigare missbruksproblem men ska inte ersätta vård och behandling. Däremot kan krav på sådant deltagande vara förebyggande vid begynnande missbruk eller utgöra komplement till andra insatser. Krav på sådant deltagande ska vara relevant och sakligt grundat på behov av kompetensutveckling. Det ska alltid föregås av ett övervägande av om den enskildes medverkan vid en denna arbetsplats är lämplig.

Personer med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste socialtjänsten först utreda de grundläggande problemens påverkan på den sökandes möjligheter att till exempel stå till arbetsmarknadens förfogande, innan ställning tas till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka individens framtida försörjningsförmåga. I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka med andra enheter inom förvaltningen, Arbetsförmedlingen, Regionen m.fl.

Liksom vad gäller personer med lindriga missbruksproblem kan det hos personer med lindrigare psykiska problem ställas krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap. 4 § SoL. Detta ska inte ersätta vård och behandling, men insatserna kan vara ett komplement eller ett led i rehabilitering. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling.

Personer med äldreförsörjningsstöd eller pension

Personer som är 65 år och äldre som har låg eller ingen pension och ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd istället. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan beslut hos Pensionsmyndigheten ska det återsökas.

Personer med pension eller äldreförsörjningsstöd som ansöker om ekonomiskt bistånd till exempelvis tandvård eller glasögon kan beviljas detta efter sedvanlig prövning av deras egna möjligheter att betala dessa utgifter.

Studerande

Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till bistånd. Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen.

Ekonomiskt bistånd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan medföra en inlåsnings effekt. Utbildningen blir då ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Bistånd kan beviljas vid korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Samma sak gäller studier på grundskolenivå.

I undantagsfall kan dock, efter särskild individuell behovsprövning, ekonomiskt bistånd beviljas för vuxenstudier. Den sökande ska då ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel.

Studerande som är sammanboende med annan vuxen

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte under pågående studier.

I familjer med två vuxna som båda saknar arbete, där den ena personen studerar med fullt studiemedel, dvs. uppbär lånedel, bidragsdel och eventuella tillägg, och den andra personen uppfyller förutsättningarna för rätt till bistånd, kan familjen beviljas ekonomiskt bistånd som komplement till studiemedlen vid särskilda skäl. Den studerandes månadsinkomst räknas ut genom att det sammanlagda beviljade studiemedelsbeloppet fördelas på det antal studiemånader som terminen omfattar enligt studiemedelsbeslutet.

Kurslitteratur

Om bistånd beviljas till studerande ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta. I vissa fall kan även biblioteket vara en viktig resurs.

Studerande under studieuppehåll

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte under studieuppehåll mellan terminerna. Tanken är att den enskilde skall stå till arbetsmarknadens förfogande eftersom det är en förutsebar situation som den sökande kunnat planera inför.

Då den som under studieuppehåll söker ekonomiskt bistånd ska särskild prövning ske och socialtjänsten ska begära att den sökande ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Den studerande ska också tydligt kunna visa att den i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsebar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna till och med den dag terminen slutar enligt beslutet om studiemedel. Först därefter kan det bli aktuellt med ekonomiskt bistånd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas ekonomiskt bistånd för studieuppehåll då. Det ska särskilt beaktas om den studerande har hyresfritt över sommaren i sin studentbostad.

Vid studieuppehåll över sommaren ska försörjningsstödet vara reducerat för de första 30 dagarna. I det ingår matpengar, arbetsresor och eventuell hyra som förfaller till betalning under perioden. Motivet till reduktionen är att biståndet ska anses tillfälligt i avvaktan på lön från feriearbete samt att en månad normalt är den tid man får vänta på inkomst. Om behov kvarstår efter de första 30 dagarna kan beslut fattas om att bevilja fullt försörjningsstöd. Inkomster från extraarbete som utbetalas under månaden innan studierna avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden.

Om den sökande har fått arbete och ansöker om ekonomiskt bistånd i avvaktan på första lön eller arbetslöshetsersättning beviljas försörjningsstöd mot återbetalning enligt 9 kap. 2 § SoL.

Yrkesvux – yrkesinriktad vuxenutbildning

Yrkesvux är en särskild arbetsmarknadspolitisk satsning på yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå inom den kommunala vuxenutbildningen. Regeringen har infört ett utökat bidrag för denna utbildning inom ramen för studiemedlet. Arbetslösa som i enlighet med upprättad genomförandeplan påbörjar en kurs inom yrkesvux kan beviljas kompletterande försörjningsstöd. En förutsättning för rätten till bistånd är att den sökande uppbär studiemedlets bidrags- och lånedel samt eventuellt tilläggsbidrag för barn.

Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrar har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess den unge fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

För en ungdom som har fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga bara om den unge går i skolan. Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen omoch när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår.

Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan. I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas in som barn i hushållet, om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska beviljas bistånd som eget hushåll.

Alla nyanlända i gymnasieåldern, 16–20 år, har möjlighet att börja studera på IVIK (invandrarintroduktion inom det individuella programmet) vilket ger gymnasiekompetens. Ungdomar under 21 år som studerar på IVIK omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet. För en ungdom som fyllt 18 år som i stället för gymnasiestudier väljer att börja läsa på SFI gäller samma regler som för övriga vuxna och ska hanteras som eget hushåll.

Vid sjukdom ska läkarintyg ordnas och lämnas till skola för att ej gå miste om studiebidrag.

Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Sökanden som har fyllt 18 år och som saknar föräldrar med försörjningsansvar, exempelvis ensamkommande flyktingbarn, kan efter beviljas bistånd till sitt uppehälle så länge de studerar på ungdomsgymnasium. Ungdomens inkomster och tillgångar ska bedömas på samma sätt som ungdomar som bor med sina föräldrar. För ensamkommande flyktingbarn har kommunen rätt att få statsbidrag. När den unge har fyllt 21 år eller slutat sina gymnasiestudier handläggs de som övriga vuxna sökande. När det är kan vara aktuellt med bidrag från Försäkringskassan för ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar, ska bidrag sökas.

Utländska medborgare

Allmänna bestämmelser

En utländsk medborgare, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige längre än tre månader från det datumet inresan till Sverige skedde, utan att ha ett uppehållstillstånd. Tidigare hade socialtjänsten underrättelseskyldighet till polisen i de fall där en biståndssökande vistats i landet längre än så utan uppehållstillstånd. Det är viktigt att komma ihåg att dessa regler inte gäller längre. En sådan kontakt skulle enligt nuvarande lagstiftning strida mot gällande sekretessregler.

För EU-medborgare gäller särskilda regler som bland annat innebär att kravet på uppehållstillstånd inte avser dem. Istället gäller bestämmelser om uppehållsrätt, vilket regleras i utlänningslagen och utlänningsförordningen. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Norge och Liechtenstein. De omfattar dock inte medborgare från Schweiz, för vilka tidigare regler om uppehållstillstånd fortfarande gäller.

Reglerna om uppehållsrätt är endast tillämpliga på sådana EU-medborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i och därigenom utnyttjar den fria rörligheten. En medborgare från annat EU-land eller annat utomnordiskt land som gifter sig med en svensk medborgare ska ha sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige innan inresa i landet. Detta krävs dock inte om medborgaren från annat EU-land själv uppfyller kriterierna för uppehållsrätt genom till exempel en anställning i Sverige, se avsnitt nedan.

Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha uppehållstillstånd eller visum redan vid inresa. För utländsk medborgare utan viseringsplikt krävs denna typ av uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Sverige. Nordiska medborgare likställs med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige i enlighet med nordiska konventionen.

EU-medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd

Avgörande för socialtjänstens handläggning av sökande som är EU-medborgare är om personen i fråga har uppehållsrätt i Sverige. Med uppehållsrätt avses en rätt för EU-medborgare och deras familjemedlemmar att under vissa förutsättningar vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Uppehållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda. En EU-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år får permanent uppehållsrätt. Bedömning om personen uppfyller villkoren för uppehållsrätt eller inte görs av respektive socialsekreterare vid tiden för ansökan. För rätt till bistånd krävs dock att övriga krav enligt 4 kap. 1 § SoL är uppfyllda och det gäller alla familjemedlemmar i hushållet.

Villkoren för uppehållsrätt ställer något av följande krav:

- Vara arbetstagare eller egenföretagare.
- Vara arbetssökande och ha en faktisk möjlighet att få ett arbete.
- Vara student vid en svensk utbildningsanstalt och ha tillräckligt med pengar för att kunna försörja sig själv samt ha en heltäckande sjukförsäkring.
- Ha tillräckliga tillgångar för att försörja sig själv och sin familj samt ha en heltäckande sjukförsäkring.

Personer med uppehållstillstånd som ansöker om ekonomiskt bistånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländsk medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd.

Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök ska bedömas på samma sätt som personer som befinner sig tillfälligt i landet utan uppehållstillstånd.

Studering med uppehållstillstånd ska inte beviljas bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Upphållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

Personer utan uppehållstillstånd som ansöker om ekonomiskt bistånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip är kommunen skyldig att avhjälpa en akut nödsituation. Yttersta ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett hem. Om en person som har vistats i landet mer än tre månader och saknar uppehållstillstånd och inte heller ansöker om uppehållstillstånd kan det möjligen bli aktuellt med akut bistånd i avvaktan på avvisning eller utvisning.

Asylsökande som ansöker om ekonomiskt bistånd

Asylsökande ska hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt LMA. Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen. Under den tid det tar att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning har en utlänning rätt att få fortsatt bistånd enligt LMA vilket kan innebära rätt till dagersättning och kostnad för boendet. Rätten till bistånd upphör först när utlänningen lämnar landet enligt 11 § punkt 2 LMA.

Kommunen ansvarar för gruppen ”Övriga som sökt uppehållstillstånd” i Sverige och omfattas av 1 § punkt 3 i LMA, det vill säga ”har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas”. Migrationsverket beslutar om rätten att vistas i Sverige i avvaktan på beslut och det beslutet ska visas upp av den sökande. Dessa personer beviljas dagersättning enligt LMA. Det utbetalas av kommunen som har rätt att återkräva kostnaden från staten. Detta gäller även personer som tidigare haft uppehållstillstånd som upphört att gälla och som sökt nytt uppehållstillstånd. I de senare fallen kan det även bli aktuellt att bevilja hyra eller dylikt.

Dagersättningen ska täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror. Den ska även täcka utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård samt läkemedel. Om särskilt angelägna behov uppstår kan särskilt bistånd lämnas för kostnader för vinterkläder, glasögon, kosttillskott, utrustning för funktionshindrade, spädbarnsutrustning och begravningskostnad. Bistånd som kommunen utger enligt LMA ska återsökas från staten.

LMA och ekonomiskt bistånd kan inte utgå samtidigt. Undantag från ovanstående ska göras för barn under 18 år som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd. Dessa ska ges bistånd enligt socialtjänstlagen.

Flyktingar som ansöker om bistånd och som omfattas av etableringslagen

Om etableringsreformen

Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av insatser för nyanlända flyktingar enligt etableringslagen. En person har rätt till en etableringsperiod på två år, som ska genomföras inom tre år från det att uppehållstillståndet beviljades. Under etableringsperioden kan individen ansöka om etableringsersättning hos Arbetsförmedlingen. Etableringsersättningen administreras av Försäkringskassan.

Målgrupp

Lagen om etableringsinsatser vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder (20-64 år) som har fått uppehållstillstånd (UT) som flyktingar eller av flyktingliknande skäl samt kvotflyktingar. Individen ska påbörja etableringen senast ett år från första folkbokföring i Sverige. Personer med nedsatt prestationsförmåga kan ingå i etableringen till 25, 50 eller 75 procent.

Anhörig till flykting, som ansöker inom sex år från det att den första individen beviljas uppehållstillstånd har rätt att ingå i etableringen. På grund av det ändrade rättsläget avseende krav på identifikationshandlingar för anhöriga som söker uppehållstillstånd har en undantagsregel införts. Det innebär att anhöriga till flyktingar ska omfattas av etableringslagen om den anhöriga ansökt om uppehållstillstånd senast 31 december 2013 och flyktingen först togs emot i en kommun efter 31 december 2008.

Extraarbete

Personer med etableringsersättning kan ta extrajobb utan att den inkomsten minskar deras ersättning. Socialtjänsten har dock inte möjlighet att ställa krav på att någon ska vara sysselsatt mer än till 100 procent. Om den sökande har en heltidsplan med insatser inom etableringen, det vill säga 40 timmar i veckan, kan socialtjänsten inte kräva att denne ska jobba extra utöver detta. Om den sökande däremot har en deltidspan är det möjligt att ställa krav på arbete upp till heltidssysselsättning.

Sjukskrivna och personer med nedsatt prestationsförmåga

Personer inom etableringen som är sjukskrivna heltid avslutas efter 30 dagar enligt regelverket. Treparsamtal inför detta avslut tydliggör situationen för alla parter och personen får veta vilka krav socialtjänsten ställer.

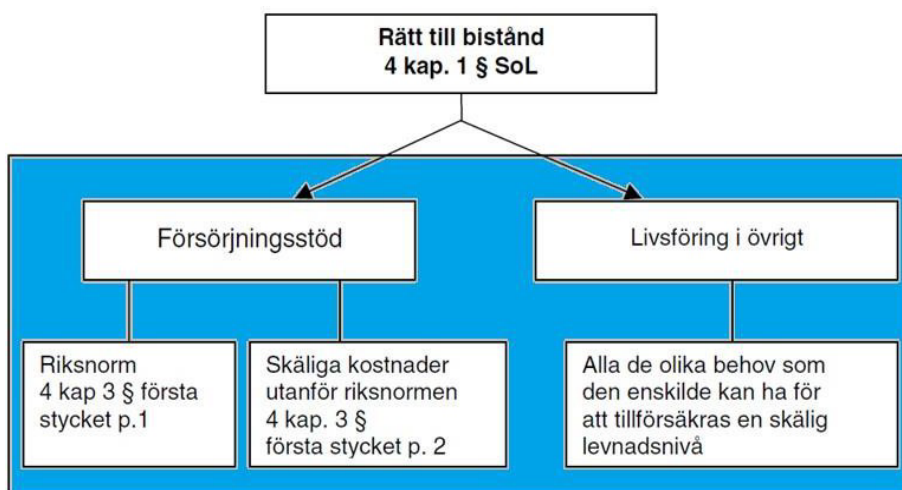
Ensamkommande barn och unga

Nyanlända (18-20) år som saknar föräldrar i Sverige har rätt att söka ekonomiskt bistånd. I Tierp tillämpas praxis att ungdomar i den åldern uppmuntras välja gymnasiestudier och ekonomiskt bistånd kan därför beviljas för denna grupp. Kostnaderna kan återsökas genom statsbidrag. Se mer under avsnitt om ”ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar” sid 23.

Försörjningsstöd

4. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd definieras i 4 kap. 3 § SoL. Det består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd för ett antal regelbundet återkommande behovsposter. Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbeten till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju för barn och ungdomar. Kostnaderna för de olika posterna bygger på Konsumentverkets beräkningar av kostnaderna som respektive post är menad att täcka. I Tierps kommun tillämpas inte någon sänkning av beloppen för att barn äter lunch i förskola eller skola.

Poster som ingår i normen

Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad eftersom det kan bli dyrare med mindre förpackningar.

Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor. Även kostnader för skoreparationer och viss kemitvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för till exempel bio, diskotek, lyssna på musik, läsa böcker, dansa och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök med mera.

I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

Barn och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, till exempel tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som till exempel plåster och solskyddsmedel ingår. Posten omfattar även hårklippning. Kostnad för preventivmedel ingår inte.

Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, till exempel disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

Dagstidning, telefon, TV-avgift med mera

I denna post ingår kostnader för helårsprenumeration på en dagstidning, avgift för TV-licens och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för mobiltelefon och -samtal. Posten omfattar vissa kostnader för att skicka kort och brev. Kostnader för internetabonnemang och dator ingår inte.

Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl ska försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning, vårdbidrag eller underhåll. Bland annat motiverar följande skäl en förhöjning:

- Merkostnader vid sjukhusvård. Se nedan under avsnittet om Avgift vid sjukhusvård.
- Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar

Skälet till behov av särskild kost ska styrkas med särskilt läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg görs enligt Konsumentverkets beräkningar av merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till handikappersättning undersökas.

Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall detta är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att det ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

Merkostnader för umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beräknas utifrån det antal dagar barnet eller ungdomen vistas hos respektive förälder. Tillägget beviljas maximalt för sex dagar per månad och omfattar normposterna livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien och förbrukningsvaror.

Kostnader för umgängesperioder som överstiger fem sammanhängande dygn eller totalt sex dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna eller via att Försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av dom, avtal eller intyg från boföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än sex dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut. Vid umgänge arrangerat av socialtjänsten, vid exempelvis placerade barn, skall placeringsansvarigs planering vid socialtjänsten ligga till grund för bedömningen.

När barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns normberäkning. Beträffande resor i samband med umgänge med barn, se avsnittet ”Resor” under del fyra, ”Bistånd till livsföring i övrigt”.

Försörjningsstöd till övriga kostnader

Vid behov ska skälig kostnad för nedanstående budgetposter ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov ska den sökandes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa poster med undantag av boendekostnad. Vad som avses som skälig kostnad måste avgöras efter en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den personen eller det hushållet.

UL-resor

Bistånd till UL-resor beviljas inom ramen för försörjningsstödet för arbetsresor om behov av resa föreligger för att kunna arbeta eller för att kunna delta i regelbundna aktiviteter för att komma i arbete. Personer som arbetar eller deltar i arbetssökarverksamhet inom gångavstånd från bostaden har inte rätt till bistånd för arbetsresor. Beträffande rimligt gångavstånd kan ca tre km tjäna som en utgångspunkt.

Om behov av regelbundna resor föreligger av andra skäl än arbetsrelaterade, som exempelvis behandling eller rehabilitering, ska det ändamålsregistreras som övrigt ekonomiskt bistånd, UL-resor ej arbetsrelaterade resor.

Beroende på hur frekvent behovet av resor är kan bistånd beviljas antingen till UL-reskassa eller månadskort. Kostnaden för nödvändig UL-reskassa ska jämföras med den för månadskort och billigaste alternativ ska väljas.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör och som redovisas skriftligt. Den sökande ska dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

Boende och boendekostnader

Generella utgångspunkter

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorleken. Den sökande ska uppmanas att folkbokföra sig på adressen där personen bor eftersom man enligt folkbokföringslagen ska vara skriven där man bor och vistas.

För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående månads hyra är betald.

Om den sökande inte har ett förstahandskontrakt eller ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt på bostaden, dvs. bor i andra hand eller är inneboende, bör hembesök göras i samband med förstagångsansökan. Syftet är att utreda bostadsförhållande och vistelse samt bedöma om den uppgivna hyreskostnaden kan anses vara rimlig.

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå. Förstahandskontrakt eller hyresspecifikation bör begäras in, men kan inte uppställas som krav för rätt till försörjningsstöd.

Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt, bland annat då man annars riskerar att gå miste om möjligheten till bostadsbidrag. Vid osäkerhet bör hembesök göras för att kontrollera kontraktets riktighet, att lägenheten existerar, antalet boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Bostadsrätt/villa/fastighet/tomt

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Det gäller även om bostadsrätten förvärvats genom ombildning från hyresrätt. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning.

När socialtjänsten hänvisar till bostaden som en tillgång och ett hinder för rätt till bistånd, bör nämnden utgå från en individuell bedömning och ta hänsyn till de sociala konsekvenser som kan uppstå, framför allt för barnfamiljer. Vid en eventuell försäljning måste den sökande få skälig tid (minst fyra månader) på sig att sälja. Ett beslut om rådrum ska skickas till den sökande.

Vid krav på försäljning behöver hänsyn tas till följande:

- Om försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott.
- Möjligheten till att ordna annat boende.
- Hänsyn till vilka sociala konsekvenser en flytt kan få.

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet/fritidshus, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Ett beslut om rådrum ska skickas till den sökande. Om det finns särskilda skäl fel säsong, tvist i samband med försäljning, etc. kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning. När det finns ett skrivet förbehåll ska personen lämna en kopia på förbehållet. Förbehållet ska vara daterat från den period förbehållet började gälla.

Fastighetsinnehav framgår av deklARATIONEN om den sökande var ägare till fastigheten den första januari inkomståret, samt genom digitala upplysningstjänster. Fastighetsregistret visar om en person har lagfart och därmed äger fastighet eller tomträtt. Genom förfrågan hos lantmäteriet kan socialtjänsten få uppgift om en person har lagfart för en fastighet eller tomträtt. Det finns inget centralt datoriserat register över om en person äger andel i bostadsrätt, utan registrering sker av varje bostadsrättsförening. Det kan däremot framgå om en person är folkbokförd i en fastighet som är en bostadsrättsförening. Om den enskilde har ett funktionärsuppdrag, är styrelsemedlem eller firmatecknare, i sin bostadsrättsförening kan socialtjänsten få uppgift om detta genom bolagsregistret.

Det är den enskilde själv som ska värdera sin fastighet, tomt- och bostadsrätt och visa underlag för socialtjänsten. Socialtjänsten kan kontakta mäklarföretag och fråga vad ett objekt kan ha för marknadsvärde.

Boendekostnader vid bostadsrätt eller villa

I övrigt gäller vad som ovan sägs om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det samt att besvärshänvisning ska lämnas. Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, försäkring och tomträttsavgäld.

Under förutsättning att den sökande har möjlighet att göra skatteavdrag räknas 70 procent av räntan som kostnad. Det krävs dock att sökanden uppvisar skuldebrev där det framgår att aktuell bostad är säkerhet för lånet.

Sökande med lån på bostad alltid ska uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Inte i något fall ska amortering på lån räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning.

Delad lägenhet

När syskon, nära släktingar eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna för inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten, inklusive barn.

Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. I Tierps kommun ska Försäkringskassans norm för genomsnittshyra vara vägledande men får inte ses som ett tak då individuella bedömningar ska göras. Högsta godtagbara hyresnivå enligt Försäkringskassans norm får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga.

Bistånd till avgift för parkeringsplats eller garage som ingår i hyran beviljas inte. Inte heller till avgift för medlemskap i hyresgästförening. Bistånd till kostnad för kabel-TV och andra tillval ska inte beviljas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Bistånd till hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd ska inte beviljas.

Tillsammans med boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket oräknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska individuell bedömning ske, där det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet.

Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- Sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med till exempel funktionsnedsättningar eller sociala problem. För barnfamiljer måste beaktas konsekvenser för till exempel skolgång, barnomsorg, socialt nätverk.
- Sökandens ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flyttning.
- Sökandens möjlighet att bli godkänd som hyresgäst vid byte på grund av exempelvis arbetslöshet, betalningsanmärkningar.
- Bostadens bytesvärde.
- Sökandens möjlighet att i framtiden med egna inkomster ej klara den höga hyran.

Om socialtjänsten efter dessa överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrum är fyra månader som kan förlängas om sökanden under denna tid har påbörjat byte av bostaden. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka kostnaden ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som ovan sägs om vägledande hyreskostnad.

Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndperiod och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med socialtjänsten kan den tidigare lägre hyran beviljas. Prövning av skälig levnadsnivå ska alltid göras.

Inneboenderum

Vad som anges i detta avsnitt gäller inte inneboende hos nära släkting eller delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap. För att betraktas som ett separat hushåll i normberäknings-sammanhang ska den sökandes hushåll som huvudregel disponera ett eget rum i bostaden.

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig. Vid bedömning av skälig kostnad ska kostnaden för studentrum eller rum på hotellhem som huvudregel vara vägledande.

Vid inneboende i någon form bör hembesök göras för att kontrollera avtalets riktighet, antalet boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Förälder boende hos barn eller vuxet hemmaboende barn

Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden då ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Hyresdelen beräknas då som för hemmaboende vuxet barn enligt nedan.

Hushåll endast med barn över 18 år

Inkomst av bostadsbidrag bortfaller när den unge fyller 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget.

Hushåll med barn både under och över 18 år

Föräldrarna söker bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det vuxna barnet ska betala vilket minskar föräldrarnas hyra och bostadsbidrag. Bistånd till hyra kan beviljas med den summa som Försäkringskassan fastställt som hyresdel.

Ungdom som avslutat skolgång men inte tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag görs när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det, vilket kan bli aktuellt på grund av att förälders bostadsbidrag minskar eller dras in.

Ungdom/vuxet barn som tidigare betalt hyresdel till föräldrarna

Hyresdel beviljas om den sökande tidigare en period själv betalt hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet. Hyresdel räknas ut enligt det beräkningssätt som Försäkringskassan använder:

Beräkning av hyresdel

Köket läggs till antalet övriga rum multiplicerat med två. Hyresdelen fås när dubbla hyreskostnaden delas med denna summa.

Exempel: Lägenheten är 4 r.o.k. med 4 200 i hyra. Kök plus 2 x 4

rum = 9. Dubbel hyreskostnad = 8 400. Hyresdel: $8\ 400/9 = 934$ kronor.

Ungdom under 21 år utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen.

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i 2:a hand, hotell, etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

Hemförsäkring

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Egendomsskydd beviljas maximalt för ett lösöresbelopp på 300 000 kr. I de fall den sökande har års- eller halvårsinbetalningar ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas.

Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring.

Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, till exempel unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet. Personer som bor inneboende eller har andrahandskontrakt utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Hushållsel

Bistånd beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. För att förebygga uppkomsten av elskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående periods elräkning är betald. Bistånd till elkostnad ska prövas av den förvaltning där den sökande är aktuell vid räkningens förfalldatum. Vid behov ska vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande.

När vuxna som inte är gifta eller sambos delar lägenhet och sammanboendenorm utifrån hushållsstorlek används får en anpassning till förhållandena i det enskilda fallet göras. Den fasta avgiften för abonnemanget ska dock alltid lägenhetsinnehavaren stå för. Övriga i hushållet kan beviljas bistånd till sin del av förbrukningen om de begär det. Kostnaden för förbrukningen delas då på antal personer, inklusive barn, i hushållet.

Ekonomiskt bistånd vid utlandsvistelse

Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas vid utlandsvistelse. Undantagsfall är bland annat en kortvarig resa som varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning i Sverige. Det kan undantagsvis också finnas rätt till bistånd under vistelse utomlands om det exempelvis är nödvändigt i samband med sjukdom.

Ekonomiskt bistånd vid vistelse på institution

Bistånd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Institutionsnormen inkluderar fickpengar, klädnorm, eventuell avgift till fackförening eller a-kassa samt eventuella arbetsresor. Det är dock viktigt att ta reda på vad som faktiskt ingår i vårdkostnaden i det enskilda fallet och göra en individuell bedömning.

I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet och beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan egenavgift för kost och logi ingå.

Avgift vid sjukhusvård

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, beviljas i form av förhöjd norm.

Egenavgift vid vård och behandling

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare i HVB och familjehem är densamma som vid sjukhusvård. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslutet. Försörjningsstöd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling.

Egenavgift vid stöd-/omvårdnadsboende

Vid stöd och hjälpåtgärder i form av olika boenden ska den enskilde betala egenavgift för mat och logi. Till dessa boenden räknas inackorderingshem, skyddat boende för misshandlade kvinnor, arbetskooperativ, familjehem samt härbärgen eller andra korttidsboenden. Om den placerade saknar egna inkomster kan egenavgift för kost och logi beviljas i form av försörjningsstöd. Kostnader utöver egenavgiften ska betraktas som kostnad för omvårdnad och betalas via konto för vårdkostnader.

När det gäller egenavgiften för nattlogi på härbärke ska så långt det är möjligt sedvanlig inkomstprövning göras. Ibland kan det dock finnas sociala skäl som talar för bistånd till avgiften på härbärke även om egen inkomst funnits. Vid boende på inackorderingshem kan den del av egenavgiften som utgör boendekostnad ge rätt till bostadsbidrag.

Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, hälsa och hygien och dagstidning och telefon.

Aktuellt månadsbelopp för fickpengar fås genom summering av beloppen i dessa normposter.

Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag.

Eventuellt extra aktivitetsbidrag ska ingå i vårdkostnaden.

Kläder och skor

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till detta utbetalas klumpvis för 2-4 månader åt gången, beroende på årstid och behov.

Kostnader i samband med egen bostad

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet, det vill säga, hyra, abonnemangskostnad för hushållsel och telefon, hemförsäkring och TV-avgift. Biståndet beviljas efter sedvanlig prövning. Bistånd till TV-avgift beviljas om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem understiger två månader. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsbefrielse.

Tillfällig vistelse i kommunen

En medellös person som tillfälligt vistas i kommunen kan i en akut situation beviljas bistånd till enkel biljett till hemkommun inom Norden. För beviljande av biljett hem krävs ansökan av den enskilde. Efter ansökan kan matpengar för en dag beviljas om ankomsten till bostadsorten infaller på kvällstid. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan nattlogi beviljas efter särskild prövning. (Dessa ärenden handläggs av Socialjouren)

Gällande utländska personer som tillfälligt vistas i kommunen, se avsnittet om "Utländska medborgare".

Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om en sökande hävdar att nödsituation föreligger. Bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan då beviljas efter individuell prövning.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär och utgångspunkten att de som inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för barnet.

Vid avslag på försörjningsstöd

Om den sökande hävdar nöd kan denne efter bedömning i det enskilda fallet ha rätt till reducerat försörjningsstöd för att tillgodose basala behovsposter för livsuppehållet inom försörjningsstödet såsom exempelvis mat och hyra för att ge sökanden möjlighet att reda upp den omedelbara situationen.

Observera att nödprövning inte ska göras rutinmässigt vid avslag på försörjningsstöd då all utredning och alla beslut rörande ekonomiskt bistånd måste utgå från en ansökan från den enskilde. Däremot kan socialtjänsten informera om möjligheten att ansöka om detta.

Sökanden har haft tillräckliga inkomster

Situationer kan uppstå där den sökande haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till uppehälle. Efter bedömning i det enskilda fallet kan extra bistånd tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven som exempelvis mat och bostad för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen. Bistånd registreras i detta fall som övrigt ekonomiskt bistånd Bidrag till utgift som ingår i försörjningsstödet (Extra bidrag har EGT).

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation.

Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprövning görs. Uppföljning av eventuella utbetalningar från försäkringsbolag behöver göras. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om det trots detta upprepas igen kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då beskrivningen av en situation uppenbart inte stämmer.

Till personer som är förvirrade eller har ett pågående missbruk, och där socialtjänsten är förvissade om att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan matlådor, matrekvisition eller hänvisning till speciell restaurang vara lämpligt bistånd.

Denna möjlighet ska tillämpas restriktivt och det är viktigt att det inte ledertill att socialtjänstsekretessen till skydd för den enskilde bryts. I dessa situationer kan det också behövas hjälp till kontakt med hälso- och sjukvården.

Övrigt reducerat försörjningsstöd

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att biståndet inte används till avsett ändamål, exempelvis vid aktivt missbruk, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta.

Beslut som löper över flera månader

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå.

Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, till exempel om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett för den enskilde gynnandebeslut till hans eller hennes nackdel, vilket inte är tillåtet enligt förvaltningslagen (27 § FL). Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: ”Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas”.

Löpande beslut

Ett beslut om löpande ekonomiskt bistånd innebär flera på varandra följande utbetalningar med samma innehåll, betalningsmottagare och belopp. Ett sådant fall kan exempelvis vara sommarutbetalningar vid handläggares semesterperioder. Löpande beslut ska användas mycket restriktivt och regleras i efterhand utifrån faktiska förhållanden.

Livsföring i övrigt

5. Bistånd till livsföring i övrigt

I detta avsnitt ges riktlinjer för ändamål utöver försörjningsstödet som vanligen ansökan om ekonomiskt bistånd gäller. Ändamålen står i bokstavsordning. Vissa ingår vanligtvis i skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska beaktas vid prövningen.

Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, dvs. föräldrars och efterlevande makars/registrerade partners, inkomster eller tillgångar. Sammanboende omfattas dock inte av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar. Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren, eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne. Dödsbodelägare kan dock ge fullmakt till annan person att företräda/vårda dödsboet i frågan.

För begravningskostnader för asylsökande ansvarar Migrationsverket. I de fall en avliden utlännings ärende handläggs av socialtjänsten enligt 1 § punkt 3 LMA kan särskilt bistånd enligt 18 § LMA beviljas för begravningskostnaden. Detta ska återsökas från staten.

Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, exempelvis obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflyttning och städning av bostaden. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets ekonomiska situation och inte dödsbodelägarnas, med undantag för dem som var försörjningspliktiga för den avlidne. Socialtjänsten kan emellertid beakta om den avlidne exempelvis strax före dödsfallet givit bort eller sålt tillgångar till en dödsbodelägare förmånligt. Socialtjänsten ska även vara uppmärksam på hur tillgångarna i dödsboet är värderade. Alla kända tillgångar i dödsboet som finns på dagen för dödsfallet ska avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuella kommande inkomster som exempelvis skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden ska begära avbetalning hos begravningsbyrån. I utredningen av rätten till bistånd avseende begravningskostnader skall också alltid utredas om det kan finnas försäkringar som faller ut och som kan vara en tillgång i dödsboet. Begravningskostnader kan, om så behövs och är lämpligt, beviljas mot återkrav enligt 9 kap. 2 § st. 1 SoL och en överenskommelse ska upprättas i samband med ansökan, exempelvis om det råder stor oklarhet om det finns försäkringar eller andra tillgångar som kan täcka begravningskostnaderna helt eller delvis.

Socialtjänsten kan dock kräva tillbaka beviljat försörjningsstöd om det i framtiden uppdragas att det finns ytterligare tillgångar i dödsboet.

Att det föreligger förutsättningar för dödsboanmälan medför inte självklart att det finns förutsättningar för att bevilja ekonomiskt bistånd till begravningskostnaden. Rätten till bistånd ska alltid utredas i vanlig ordning innan beslut om bistånd fattas.

Om det är utrett att dödsboet saknar tillgångar, helt eller delvis, bör socialtjänsten bevilja bistånd som möjliggör en värdig begravning. Den avlidnes och anhörigas önskemål och formerna bör respekteras om kostnaden ligger inom ramen för skälig levnadsnivå. Bistånd till begravningskostnad bör motsvara kostnaden för en begravning i Sverige och som regel inte vara högre än cirka 50 procent av gällande prisbasbelopp, för skäliga faktiska kostnader som ska styrkas. Kostnadsposter som godkänns är:

- Grundtjänster från begravningsbyrå (riktvärde cirka 35 procent av basbeloppet), dvs. begravningsbyråns arvode, kista med enkel dekoration, viss blomdekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning och transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna samt representant vid begravningen.
- Gravsten/inskription på befintlig gravsten, namnplatta vid askgravplats (riktvärde cirka 15 procent av basbeloppet)

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Bistånd till kostnad för balsamering beviljas i allmänhet inte. De anhöriga kan alltid välja att begära balsamering, men får då själva stå för kostnaden. Om balsamering är nödvändig på grund av att kroppen ligger längre än 14 dagar på bårhuset kan läkare besluta om att balsamering måste göras och i dessa fall ansvarar Regionen för kostnaden. Vanligtvis räcker det dock med kylförvaring. I undantagsfall kan det dock ändå finnas skäl att bevilja bistånd till balsamering. Det är i så fall viktigt att utreda vem som är beställare, då det påverkar vem som ska stå för kostnaden. Intyg på att balsamering skett ska inhämtas.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne. Merkostnader för att begravning på annan ort i eller utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd. Bistånd till kostnader som överstiger den kostnad som skulle ha beviljats om begravningen ägt rum på hemorten beviljas inte. Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, ordnar ambassaden en enkel och värdig begravning i det land där den avlidne befann sig vid dödsfallet.

Personakt läggs i ärenden rörande begravningskostnader upp på den avlidnes personnummer. Undantaget är minderårigt barn som avlidit, där akten läggs upp på föräldrarna.

Bredbandskostnad/Internetuppkoppling

Bistånd bör beviljas till familjer med barn som går i skolan för att barnen ska kunna delta i skolarbetet. Bistånd beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Övriga biståndssökande kan i särskilda fall beviljas efter individuell prövning.

Dator

Ekonomiskt bistånd kan för den som bedöms ha ett långvarigt biståndsbehov, mer än tre månader, beviljas till dator. Utgångspunkten är vad en låginkomsttagare har råd med och vilka möjligheter personen har att själv spara och planera för inköp av dator.

Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, att det finns annan boende i hushållet eller genom hemtjänst.

Flyttkostnader

Bistånd kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i motsvarande nivå om behovet av att flytta är motiverat av hälsoskäl eller sociala omständigheter som att sökandens möjligheter att bli självförsörjande genom flytten skulle öka eller att flytten skulle medföra att sökandens boendekostnader skulle minska.

Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska även utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen.

Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto. Minst två kostnadsförslag ska inhämtas. Bistånd till dubbla boendekostnader utgår inte. Den enskilde bör planera flyttningen så att dubbel kostnad inte uppstår.

Endast om särskilda skäl finns kan bistånd beviljas till anlitan av flyttfirma. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Norden beviljas inte. Bistånd kan även vid behov beviljas till kostnader för flyttning av abonnemang för telefon. Innan bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

Färdtjänstavgift

För färdtjänst beviljas som huvudregel grundavgiften. UL-kort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala.

Förskole- och skolbarnsomsorgsavgift

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg (årskurs 1-3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4-6) beviljas sökande som uppbär ekonomiskt bistånd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet. Detta gäller även enskilt anordnad verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens. Faktisk kostnad ersätts.

Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för är lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Bistånd till kostnad för ögonlinser beviljas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt genom läkarintyg.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas inte, om behovet inte är styrkt av läkarordination. Bistånd till den extra kostnaden bevilja som speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnad för båge upp till 2,0 procent av prisbasbeloppet.

Hemtjänstavgift

Den enskilde ska i första hand söka nedsättning av avgiften.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnad för hemtjänstavgift. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s.k. förbehållsbelopp. Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. Görs beräkning för bedömning av bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå utgör hemtjänstavgiften en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

Hemutrustning

Kostnad för hemutrustning beviljas med beaktande av att behovet av att äta, sitta och sova tillgodoses. Vid separation skall parterna alltid göra en fördelning av befintligt bohag så att barnens behov tillgodoses där de ska bo stadigvarande. Barnens rätt till skälig levnadsnivå vid umgänge ska beaktas.

Grundutrustning

Bistånd till grundutrustning ska bedömas restriktivt och beviljas endast om det finns särskilda skäl eller om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt. För att kunna bedöma behovet kan det ibland bli nödvändigt att göra hembesök. Följande ska övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer ska beaktas om särskilt behov finns hos barnen
- Vilken hjälp kan den sökande få av nätverket?

Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning.

Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.

För barnfamiljer med längre behov av bistånd (minst tolv månader) beviljas bistånd till enklare dammsugare.

Bistånd till inköp av tvättmaskin med upp till 2,0 procent av prisbasbeloppet kan beviljas i följande fall:

- Medicinska skäl till att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg.
- Fysiskt eller psykiskt funktionshinder som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Behovet ska styrkas med läkarintyg.
- Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt t.ex. genom handikappsersättning eller hjälp i hemmet.

I första hand hänvisas till andrahandsmarknaden. Om behov att tvättmaskin uppstår på grund av att fastigheten saknar tvättstuga ska sökande hänvisas till hyresvärden eller hyresnämnden.

Begränsad grundutrustning

Begränsad hemutrustning beviljas vid behov personer som har tillfälligt behov av bistånd men inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefatta möbler i kök och sovrum samt husgeråd.

Begränsad hemutrustning består av säng, lampor, köksbord och köksstolar. Beviljas för en vuxen med 8 procent av basbeloppet, för två vuxna med 12 procent av basbeloppet och med 3 procent av basbeloppet per barn.

Husgeråd består av köksredskap, städartiklar, sängutrustning, handdukar etc. Beviljas för en vuxen med 10 procent av basbeloppet och för varje ytterligare person i hushållet med 4 procent av basbeloppet.

Hel grundutrustning

Avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast till personer som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en grundutrustning till exempel personer med mycket svåra psykosociala problem eller äldre med låg eller ingen pension.

Hel grundutrustning består av möbler till kök, sovrum och vardagsrum. Dessutom av lampor, husgeråd, sängutrustning, handdukar och mattor samt städartiklar och dammsugare, TV och radio. Beviljas för en vuxen med 58 procent av basbeloppet, för två vuxna med 68 procent av basbeloppet och för varje ytterligare person i hushållet med 10 procent av basbeloppet.

Juridiska kostnader och stämpelavgifter/identitetskort

Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättskydd gäller till exempel för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning.

I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden. Bistånd i övrigt till advokatkostnader beviljas endast om det av sociala skäl är mycket viktigt att en person får behålla sin bostad.

Stämpelavgifter/identitetskort

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. I enskilda fall, om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs, kan även stämpelavgifter beviljas.

Undantag är kostnader till identitetskort som vid behov bör beviljas. Kostnader för pass beviljas som huvudregel inte.

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Migrationsverkets avgifter för ansökan om uppehålls- och/ eller arbetstillstånd beviljas inte eftersom skyddsbehövande och sökande av humanitära skäl inte behöver betala för det. För asylsökande i Sverige och för make, maka eller sambo samt barn under 18 år som vill återförenas med en utlänning som har fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller av humanitära skäl tas ingen avgift ut. Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är också undantagna från avgift.

Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

Klädutröstning inför institutionsvistelse

Extra bistånd till kläder och skor beviljas som huvudregel inte.

Sökande som placeras för vård eller behandling kan vid akut behov av kläduströstning få bistånd till kläder och skor inom försörjningsstödet ram utbetalt i en klumpsumma för 2-4 månader framåt, vilket därefter justeras med normposten för motsvarande tid. Löpande komplettering av kläd- och skoutröstning beviljas därefter som en del av försörjningsstödet.

Behov av särskilda kläder eller skor

Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning. Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i normen. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd endast ges till merkostnader.

Läkarvård och medicinkostnad

Omfattar avgift vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet. Biståndet kan omfatta till exempel besök hos distriktssköterska, sjukgymnast, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Endast kostnader för av staten rabatterade läkemedel ska godkännas, det så kallade högkostnadsskyddet. Kostnad för faktureringsavgift godkänns inte.

Kostnader för naprapatbehandling kan beviljas om behovet av naprapat är ordinerat av läkare om behovet inte kan tillgodoses genom någon behandling som omfattas av högkostnadsskyddet. Kostnader för naprapatbehandlingen kan beviljas för upp till sju behandlingar per år.

Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom tre månader kommer att få en ny bostad.

Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Bedömningen ska även grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

Psykoterafikostnader med mera

Psykoterafi är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterafi inte ska beviljas. Den sökande hänvisas till vårdcentral eller psykiatrisk mottagning.

Undantag kan göras för den som i en krissituation har behov av terapeutiska samtal och inte omedelbart kan erbjudas detta genom Regionen. Det ska stå klart att behovet är akut och att det kan få svåra konsekvenser för den enskilde om det inte tillgodoses. Dessa förhållanden ska vara styrkta med läkarintyg. Bistånd kan i dessa fall beviljas i form av ett begränsat antal behandlingar hos legitimerad psykoterafi tills dess Regionen kan överta ansvaret för behandlingen. Besked ska inhämtas från Regionen om när övertagande kan ske, varvid även kostnadsfrågan tas upp.

Behandling av spelberoende

Från och med den 1 januari 2018 ingår problem med spel om pengar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Från och med årsskiftet kommer ansvaret för spelmissbruk att läggas in i socialtjänstlagen. Det innebär att kommuner liksom Region blir skyldiga att erbjuda stöd och vård till personer som har problem med spel om pengar.

Genom lagändringen ska spelmissbruk som gäller spel om pengar likställas med missbruk av alkohol eller droger. Ansvarsfördelningen mellan kommuner och landsting är densamma för missbruks- och beroendevårdens område på och ska inte tolkas som att kommunerna ges ett ansvar för behandling grundad i hälso- och sjukvårdslagstiftningen, som är landstingens ansvar.

Beroendemottagningen i Tierps kommun erbjuder kostnadsfri öppenvårdsbehandling för ungdomar och vuxna spelberoende, samt för anhöriga till spelberoende.

Resor

Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. För ensamstående vuxna ska biståndet prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns mycket starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhörig i rehabiliterande syfte.

Rekreationsresa kan beviljas för barnfamiljer med särskilda behov som har haft försörjningsstöd minst tre år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning ska även göras huruvida behovet av rekreation kan tillgodoses genom lek och fritidsposten i riksnormen.

Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med max 1,5 procent av gällande prisbasbelopp per vuxen och 1,0 procent per barn i familjen kan beviljas.

Lägerverksamhet med mera för barn

Med utgångspunkt från barns behov kan bistånd beviljas till kostnad för exempelvis lägerverksamhet, idrottsresor eller kolonivistelse utanför skolans ram, utan att det finns särskilda sociala skäl om kostnaden är skälig. Biståndet ska reduceras med beloppet för matpengar för motsvarande antal dagar. Alla utbetalningar måste biläggas kvitton/faktura.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

Återföreningsresor

Bistånd till denna typ av resor beviljas inte utan synnerliga skäl och då endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn som inte bor tillsammans med en vårdnadshavare. När Röda Korset beviljat hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige kan bistånd beviljas till egenavgiften.

Återvandringsresor

Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvandringsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person. Ibland önskar en person rekognosera i hemlandet innan eventuell återvandring. Inte heller i dessa fall ska kommunen gå in med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen till reskostnad.

Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av kostnaden för resan.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne.

Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas.

Reskostnaderna ska jämföras med vad en inkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta, dock minst en resa per månad som huvudregel inom Norden.

Reparationskostnader

Bistånd till kostnader för reparation på grund av onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet som den enskilde debiteras vid flytt ersätts inte. Bistånd kan dock beviljas i undantagsfall och endast om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flytt från kommunen.

Skolkort – UL

Skolkort hos UL för barn i grundskolan prövas och beviljas av skolan. Ekonomiskt bistånd till skolkort kan beviljas om skolan avslagit ansökan men om särskilda behov av skolkort ändå föreligger, samt om skolan ligger på sådant avstånd från hemmet att resor är nödvändiga. Vid flytt kan skolkort övergångsvis beviljas innan barnet hinner byta skola under en begränsad tid.

Bistånd till UL-kort för gymnasieungdomar ska inte beviljas eftersom gymnasieelever i ungdomsgymnasiet vanligtvis erhåller UL-kort från skolan. I annat fall kan behovet tillgodoses genom det extra tillägg till studiebidraget som gymnasieungdomar i familjer med låga inkomster har rätt till.

Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortskulder, privata skulder, etc. samt böter och underhållstöd beviljas inte.

Undantag ska endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd. Om sökanden på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl ej haft egna inkomster som räckt till hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade han eller hon haft rätt till bistånd.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli synnerligen allt för stora vid eventuell avhysning. I ärenden som rör barnfamiljers hyres- och/eller elskulder är det särskilt angeläget att utförliga barnkonsekvensanalyser görs.
- För gamla och allvarligt sjuka där alternativt boende inte går att ordna. Detta ska vara styrkt med läkarintyg.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra allvarlig social utslagning och/eller synnerligen försämrad möjlighet till egen försörjning.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

Vid upprepade hyresskulder ska en mycket restriktivare bedömning göras.

För att undvika upprepning av hyresskulder ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld följas upp. En åtgärd kan vara att direktreglera hyran åt klienten under en tidsbegränsad period alternativt erbjuda egna medel, för att säkerställa att ny hyresskuld inte uppstår. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en realistisk genomförandeplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande.

Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulder kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. I sådana fall skall orosanmälan göras till IFO Barn och ungdom.

Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med förvaltningen. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Har barnet av sociala skäl behov av platsen får den enligt skollagen inte sägas upp.

Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid, minst sex månader, haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn i samband med första barnets födelse.

Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet, exempelvis genom arv från större syskon eller lån av utrustning från anhöriga.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med maximalt 8 procent av prisbasbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn. Kostnaden för barnvagn beräknas utgöra ungefär halva beloppet och kostnad för säng med utrustning ca en fjärdedel. Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

Utbetalning av beviljat bistånd sker efter barnets födelse.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård men kan även beviljas till skäliga kostnader för nödvändig tandvård. Offert ska alltid begäras. Nödvändig tandvård är exempelvis undersökning, röntgen, fyllningsterapi, hygienbehandling, tandutdragning, avtagbara delproteser, helproteser och fast protetik för fram- och hörntänder, samt åtgärder mot karies och tandlossning. Inplantat beviljas ej.

Kostnad för tandkontroll beviljas högst en vartannat år. Förtroendetandläkare konsulteras när kostnadsförslaget överstiger 20 procent av prisbasbeloppet.

Om den biståndssökandes behov av ekonomiskt bistånd bedöms vara kortvarigt och denne själv kan tillgodose sitt behov inom en rimlig tid, bör detta naturligtvis vägas in i bedömningen av hur omfattande biståndet till tandvård skall vara. Det kan gälla till exempel tandvård som inte är brådskande.

Förutom rent medicinska aspekter bör man beakta de sociala konsekvenser som kan uppstå vid utebliven tandvård. Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå och intygas att behovet av behandling var akut – det faktum att det står ”akut besök” på räkningen innebär inte i sig att behovet av behandling var akut.

Nödvändig uppehållande tandvård

Vid längre tids beroende av ekonomiskt bistånd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrade tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Vid behov av annat än akut tandvård bör den sökande lämna in ett kostnadsförslag till socialtjänsten för utredning innan bistånd beviljas. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Behandlingen ska omfattas av statligt tandvårdsstöd enligt 3§ kap. 1 lagen om statligt tandvårdsstöd. Att en föreslagen behandling omfattas av statligt tandvårdsstöd, eller godkänts i Försäkringskassans förhandsprövning, innebär dock inte att detta kan ligga till grund för om ekonomiskt bistånd enligt SoL ska beviljas till kostnaden eller ej.
- Gällande prislista inom Folktandvården i Uppsala län ska vara vägledande
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på Försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska begäras in och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av Försäkringskassan.
- Öberoende tandläkare ska konsulteras vid ansökningar om dyrare eller mer omfattande tandvård. Om socialtjänsten inte har avtal med egen konsulttandläkare kan den sökande till exempel uppmanas att på socialtjänstens bekostnad skaffa kostnadsförslag från folktandvården för jämförelse.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla som ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig Regionens terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla inom ramen för den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högkostnadsskydd.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall.

Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för föreskrivna hjälpmedel som till exempel hörapparat, batterier, etc., om behovet inte kan tillgodoses via Regionen eller Försäkringskassan.

Telefonabonnemang

Bistånd till mobiltelefon med telefonkort kan beviljas i undantagsfall. Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang beviljas endast hushåll med styrkt behov av stationär telefon. I första hand är det i sådana fall IP-telefoni som gäller.

I följande fall kan behov av stationär telefon motiveras:

- Personer som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte har förmåga att använda en mobiltelefon.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

Depositionsavgift

För de hushåll enligt ovan som kan beviljas ekonomiskt bistånd till telefonabonnemang kan det bli nödvändigt att också bevilja bistånd till gammal skuld och till depositionsavgift om den sökande har akut behov av telefoni och inte inom rimlig tid kan reglera eventuell skuld och betala depositionsavgift.

Depositionsavgiften betalas direkt av socialtjänsten till teleleverantören. Det ska anges på beställningen av abonnemanget vem som betalt depositionsavgiften och vart den ska återbetalas. Om ny skuld uppkommer under tid som depositionen gäller kan teleleverantören ta ur depositionsavgiften för reglering av skulden. Det är därför viktigt att löpande följa dessa hushålls betalningar av telefonräkningarna.

6. Inkomster som ej beaktas vid bedömning om rätten till ekonomiskt bistånd

Stöd från majblomman, och annat jämförbart stöd, ges till barn i familjer med ansträngd ekonomi för att förstärka möjligheten till att ge barnen det som barn i andra familjer får. Det kan handla om ett par fotbollsskor, en cykel, pengar till ett barnkalas med mera. Behovet av ekonomiskt stöd från majblomman vitsordas av kurator, socialsekreterare eller liknande. Bedömningen är att det görs en behovsprövning på så sätt.

Eftersom medlen är tänkt att gå till ett barns behov är det rimligt att, ur ett barnperspektiv, inte beakta det som en inkomst vid förälders ansökan om ekonomiskt bistånd. I förekommande fall ska försäljningsintäkter som ett barn som säljer majblommor får, inte heller räknas som inkomst vid bedömning om rätten till ekonomiskt bistånd.